وەزارەتی ناوخۆ

ژمارە : ١٤١٠٥ لە ٢٠٢٠/٩/٢٠

بەپێـی ئەو دەسـەڵاتەی پێمـان دراوە لە یاسـای وەزارەتـی نـاوخۆ ژمـارە (٦)ی سـاڵی ٢٠٠٩ و لەبەر بەرژەوەندی گشتی بڕیارماندا بە دەرچوواندنی ئەم ڕێنماییە:

ڕێنمایی ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٢٠
ڕێنمایی هاوردەکردنی ئۆتۆمبێل

مەرجە گشتییەکانی هاوردەکردنی ئۆتۆمبیل

ماددەی (١) : مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ئەو مانایانەی کە بەرامبەریان دیاری کراوە:-

١- **هەرێم**:- هەرێمی کوردستانی عێراق.

٢- **وەزارەت**:- وەزارەتی ناوخۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان.

٣- **بەڕێوەبەرایەتی هاتووچۆ**:- بەڕێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆ لە پارێزگاکان.

٤-**بڕوانامەی (COC)** :- مەبەست لێـی ئەو بڕوانـامەیە کە لە لایەن کۆمپانیـای تایبەتمەنـد بەپێـدانی ئەو بڕوانـامەیە دەدرێـت و تێـدا دیـاری دەکـات کە ئۆتۆمبێـل بەپێـی سـتاندەرەکانی کۆمپانیـای دروستکەرە و هەر کەم کورییەکی هەبێت تیایدا دیاری دەکات .

٥-**ئۆتۆمبێلی (سفر) کیلـومەتر** :- ئەو ئۆتـۆمبێلەیە کە لە (١٠٠) کیلـومتر زیـاتر نەڕۆیشـتووە و بەپێـی مەرجەکانی ئەم ڕێنماییە هاوردە کراوە.

٦- **ئۆتـۆمبێلی بەکارهـاتوو**:- ئەو ئۆتـۆمبێلەیە کە لە زیـاتر لە (١٠٠) کیلـۆمتر ڕۆیشـتووە و بەپێـی مەرجەکانی ئەم ڕێنماییە هاوردە کراوە.

٧- **ئۆتـۆمبێلی هەجـین** :- ئەو ئۆتـۆمبێلەیە کە بە دوو جـۆر سـووتەمەنی کـار دەکـات، بە کارەبـا و سووتەمەنی بەنزین یان گاز یان غاز .

٨- **ئۆتۆمبیلی سـالفج**(salvage) :- ئەو ئۆتـۆمبێلەیە کە لەو وڵاتەی بەکارهـاتووە تووشـی ڕووداوی هـاتووچۆ بـووە یـان دزراوە، و کۆمپانیـای دڵنیـایی قەرەبـووی خـاوەنەکەی کـردۆتەوە و دواتـر فرۆشراوەتەوە بۆ هەناردەکردن و هیچ کام لەو کەم و کوڕیانەی کە لە ماددەی (شەشەم) ئامـاژەی پێدراوە تێدا نیە.

ماددەی (٢) :

مەبەست لە دەرکردنی ئەم ڕێنماییە ڕێکخستنی هاوردە کردنی ئۆتۆمبێلی سفر کیلۆمتر و ئۆتـۆمبێلی بەکارهاتووە بۆ هەرێمی کوردستان بەپێی ئەو ستانداردانەی لەم ڕێنماییە دیاری کـراون بەمەبەسـتی هـاوردەکردنی ئۆتـۆمبێلی گونجـاو وسـەلامەت و هەبـوونی مەرجەکـانی کـوالێتی وتونـدوتوڵی لەئۆتۆمبێلی هاوردە کراو ، و چالاك کردنی بازرگانی ئۆتۆمبێلە لە هەرێمی کوردستان.

مەرجە گشتییەکانی هاوردە کردنی ئۆتۆمبێل

مـاددەی (٣) :ئۆتۆمبێـڵ دەبێـت بە لایەنــی کەم دوو (ئێربـاگ) لای شـوفێر و تەنیشـت شـوفێر و سیستەمی (ABS)ی هەبێت.بڕوانـامەی (COC) لەگەڵدابێت ، و دەکرێـت لە دەروازەی سنووری لە لایەن کۆمپانیاکانی کوالێتی بڕوانامەی (COC) پێ بدرێت.

١- ئۆتۆمبیلی جۆری پاص لە (١٤) نەفەر بەرەو سەرەوە مەرج نیە (ئێرباگ)ی هەبێت.

٢- ئۆتۆمبیلی کلاسیك دەبێت بە لایەنی کەم (٤٠) ساڵ بەسەر دروست کردنی تێپەربووبێت و دوای تومارکردنی هیچ کڕین و فرۆشتنی پێوە ناکرێت.

٣- هێنانە ژوورەوەی ئۆتۆمبێلی خوار مودێل تەنیا لە دەسەڵاتی وەزیری ناوخۆ و وەزیری دارایی و ئابووری دەبێت و کار بە هیچ نوسراوێك ناکرێت کە بە واژووی وەزیری ناوخۆ نەبێت.

٤- هێنانە ژوورەوەی ئۆتۆمبێلی قەلغان (درع) تەنها لە دەسەڵاتی وەزیری ناوخۆیە.

٥- ئۆتۆمبێلی کارەبا بە ڕسوماتی (٤) پستون تۆمار دەکرێت.

٦- ئۆتۆمبێلی کشتوکاڵی و بنیاسازی (الزراعیة و الإنشائیة) مەرج نیە ئێرباگی هەبێت.

٧- ئەو ئۆتۆمبێلانەی کە بۆ فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێم دەهێندرێنە نـاوەوەی هەرێـم تەنیـا بە ژمارەی میری تۆمار دەکرێن و ناکرێت خاوەندارێتی بگوازرێتەوە جگە لەوانەی کە بەپێی یاسای ژمارە (٣٢) ساڵی ١٩٨٦ دەفرۆشرێت ، یان هەر یاسایەکی تر جیگای ئەو یاسایە بگرێتەوە.

٨- ئۆتۆمبێل دەبێت لە (١٠٠) کیلۆمتر زیاتر نەرۆیشتبێت کاتێك دەگاتە دەروازە سنوورییەکان.

٩- ئۆتۆمبێلی ستێرن لایی ڕاست یان (محور) داخل ناکرێت و تۆمار ناکرێت.

ماددەی (٤) :

هەڵە لە مەنەفستی ئۆتۆمبێل لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی گومرگی پارێزگاکان ڕاست دەکرێتەوە.

ماددەی (٥) :

١- هاوردەکردنی ئۆتۆمبێلی دوو مۆدێل (کۆن)تر لە مۆدێلی ساڵ ڕێگەپێدراوە تا (١١/١)ی هەموو ساڵێك.

٢-تۆمــارکردنی ئۆتــۆمبێڵی ســاڵی نــویٚ لە (٩/١)ی هەمــوو ســاڵێك دەســت پــێ دەکــات و بەڕێوەبەرایەتیەکانی گومرگ بۆیـان هەیە ئۆتـۆمبێلی مودێـل نـوێ لە ٢٠٢٠/٦/١ گـومرگ بـکەن و لە بەڕێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆ ئەو ماوەی نێوان داخل کـردن و تۆمـارکردنی ئۆتۆمبێـل لە مـاوەی یاسـایی تێـپەڕی کە (٦٠) ڕۆژە بە بەخشـین ئەژمـار دەکرێـت بە مەرجێـك لە هەمـوو حالەتێـك تۆمارکردنی لە مانگی (٩) تێپەر نەکات بە پێچەوانەوە ئەو ماوەی بەخشینەش بەسزای دواکەوتـن بۆ ئەژمار دەکرێت.

٣- ئۆتۆمبێلی بارهەڵگر لە چوار تەن زیاتر (١٠) مۆدێل کۆنتر لە مۆدێلی ساڵ داخل دەکرێت.

٤-ئۆتۆمبێلی پاص لە (٢٠) سەرنشین زیاتر (١٠) مۆدێل کۆنتر لە مۆدێلی ساڵ داخل دەکرێت.

٥-ئۆتۆمبێلی ئامێر (انشائیة ، زراعیة) (١٥) مۆدێل کۆنتر لە مۆدێلی ساڵ داخل دەکرێت.

٦-ئۆتۆمبێلی کەرەڤان (موتورهۆم) واتە مەکینە و کەرەڤانەکەی یەك یەکە بێت داخل دەکرێت ، (١٥) مۆدێـل کەمتـر لە مـۆدێلی سـاڵ ڕێگەپێـدراوە و هاوشـێوەی پـاس گـومرگ دەکرێـت و لە بەڕێوەبەرایەتیەکانی هاتووچۆ بە ژمارەی تایبەت و بەرسوماتی (استیشن) تۆمار دەکرێت بەپێی ژمارەی پستون.

٧-ئەو ئۆتۆمبێلانەی کە لە نێوان ماوەی داخل بوونیان لە دەروازەی سنوری و تۆمارکردنیان تووشی ڕووداوی هاتووچۆ دەبن، بە پشتگیری بەڕێوەبەرایەتی هـاتووچۆی تایبەتمەنـد و بەپێـی هێلکـاری شوێنی ڕووداو (مخطط محل الحـادث) کە لە لایەن ئەفسـەری هـاتووچۆ ئەنجـام دەدرێـت تۆمـار دەکرێن دوای چاککردنەوەیان بە مەرجێك بەپێی مەرجەکانی ئەم بەیانە هاوردەکرا بن.

مەرجەکانی هاوردەکردنی ئۆتۆمبیلی بەکارهاتوو

ماددەی (٦) : ئۆتۆمبێلی بەکارهاتوو دەبێت ئەم کەم کوڕیانەی خوارەوەی نەبێت :

١- ژێرئاو کەوتوو و سووتاو و بڕاوە نەبێت.

٢-شانسی بڕاوە یا لەحیم کراو یان خوار نەبێت .

٣-توکمەی دەرگا یان بانی براوە یان لەحیم نەبێت، یان لێدروا نەبێت بە شێوەیەك کە کاری کردبێت لە شاصی و خواری کردبێت یان ئێرباگی تەقاندبێت.

٤-هەر دوو ئێرباگی شوفێر و تەنیشت شوفێر نەتەقی بێت واتە لە سیستەمی کۆمپانیای دروستکەر کار بکات و تووشی تەقین نەبووبێت و چاککرا بێتەوە.

٥- ئەو ئۆتۆمبێلانەی کە لە ٢٠٢٠/١/١ داخل کراون و ئێرباگیان تەقیوە بەڵام چاك کراوەتەوە داخل دەکرێن و تۆمار دەکرێن تا ٢٠٢٠/١٢/٣١ و دوای ئەم بەرواره بڕگەی (٤)ی سەرەوە جێبەجێ دەکرێت.

ماددەی (٧) :

ئەو ئۆتـۆمبێلانەی کە لە ڕاپـۆرتی (CAR FAX) یـان هەر ڕاپـۆرتێکی تـری هاوشـێوە دەسـتەواژەی (MinorDamage) یان تێدا هاتووە یان (salvage سالفیج) داخل دەکرێن بە مەرجێك دەبێت هیچ کام لەو کەم و کوریانەی ماددەی شەشەمی سەرەوەیانی نەبێت.

ماددەی (٨) :

١- ئەو ئۆتـۆمبیلانەی کە هـاوردە دەکـرێن لە وڵاتـانی (ویـلایەتە یەکگرتووەکـانی ئەمریکـا، کەنەدا، مەکسیك) دەبێت ڕاپۆرتی (کار فاکس)یان بۆ بکرێت.

٢- ئەو ئۆتۆمبیلانەی کە لەو وڵاتانەی کە سیستەمی (کار فاکس) پەیڕەو ناکرێت، داوای ڕاپۆرتی ئەو وڵاتە بکرێت کە کاری پێدەکرێت و دواتر لە دەروازە سنوورییەکان پشکنینی کواڵیتی بۆ بکرێت.

٣-بروانامەی COC بۆ ئۆتۆمبێلی بەکارهاتوو دەبێت لەو وڵاتەی کە لێی هاوردە کراوە بۆ هەرێم بۆی بکرێت نەك لە خالە سنورییەکان.

٤- راپۆرتی (CAR FAX) یان هەر راپـۆرتێکی تـر تـایبەت بە ئۆتـۆمبیلی بەکارهـاتوو وەك رێبەرێـك (دلیـل) بەکـار دێـت لە لایەن کۆمپانیاکـانی پشـکنینی کـوالێتی بـۆ پێـدانی بروانـامەی (COC) ، و ئەگەر لە نێـوان ئەو راپۆرتـانە و راپـورتی (COC) ئۆتۆمبیـل جیـاوازی هەبێـت ئەوا پشـت بە بڕوانـامەی (COC) دەبەسـترێت، و دەبێـت راپـورتی کارفـاکس یـان هاوشـێوەکانی هـاوپێچی بەڵگەنامەکانی ئۆتۆمبێلی هاوردەکراو بکرێت.

٥- ئەو ئۆتۆمبێلانەی کە بۆ کاری پۆلیس و تاکسی و کۆمپانیاکان بەکارهـاتووە رێگایـان پـێ دەدرێـت هاوردە بکرێن بەو مەرجانەی کە لەم رێنماییە دیاری کراوە.

٦- ئۆتۆمبێلی کلاسیك ، زراعی ، انشائیە پێویسـت نـیە لەو وڵاتەی کـە لێـی هـاوردەکراوە بروانـامەی (COC) بۆ بکرێـت، تەنهـا لە دەروازە سـنورییەکان پشـکنین بـۆ دەکرێـت و بروانـامەی (COC) لە لایەن کۆمپانیاکانی کوالێتی لە دەروازەی سنووری پێ دەدرێت .

ماددەی (٩) :

١- بەڕێوەبەرایەتییەکـانی هـاتووچۆی پارێزگاکـان پابەنـدن بە تۆمـارکردنی سـەرجەم ئۆتـۆمبیلە هاوردەکراوەکان بەپێی ئەم رێنماییە.

٢- لیـژنە هونەرییەکـانی کە بە فەرمـانی وەزارەتـی نـاوخۆ ژمـارە (١٣٥٩٥) لە ٢٠١٩/٨/٨ پێـك هێنـراون پشـکنینی ئەو ئۆتـۆمبیلانەی کە لە ئەم بەیـانە هـاتووە دەکەن ودەبێـت هەر (٣) مانـگ جارێـك لیژنەکان بگوردرێن.

ئەحکامە داراییەکان

ماددەی (١٠) :

بری (٢٥.٠٠٠) بیست و پێنج هەزار وەردەگیرێت لە کاتی پشکنینی ئۆتۆمبێـل لە بەرێوەبەرایەتیەکـانی هاتووچۆ بە مەبەستی دڵنیابوون لە جێبەجێ کردنی ماددەکانی ئەم رێنماییە و دەخرێتە سەر حسابی پەرەپێدانی هاتووچۆی پارێزگاکان.

ماددەی (١١) :

یەکەم: ئەگەر کۆمپانیاکانی پشکنینی کواڵیتی پابەند نەبن بەم رێنماییە سـزای پێبـژاردن دەدرێـت بەم شێوەیەی خوارەوە:

١- بۆ جاری یەکەم بڕی (٥.٠٠٠.٠٠٠) تەنها پێنج ملیۆن دینار بۆ هەر ئۆتۆمبیلێك.

٢-بۆ جاری دوووەم بڕی (١٠.٠٠٠.٠٠٠) تەنها دە ملیۆن دینار بۆ هەر ئۆتۆمبیلێك.

٣- بۆ جاری سێیەم بڕی (٣٠.٠٠٠.٠٠٠) تەنها سی ملیۆن دینار بۆ هەر ئۆتۆمبیلێك.

٤-هەر جارێکی دیکە کە دووبارە ببێتەوە (٢٠.٠٠٠.٠٠٠) تەنها بیست ملیۆن دیناری دیکە دەخـرێتە سـەر دوای سزای پێشووتری کە دراوە بۆ هەر ئۆتۆمبیلێك.

٥-ئەو بڕە پارانە دەخرێتە سەر حسـابی وەزارەتـی دارایـی و ئـابووری و بەپێـی پسـوولەی ژمێرکـاری (٣٧/أ) وەردەگیرێت وەك داهاتی کۆتایی سەر گەنجینەی هەرێم تۆمار دەکرێت.

دووەم:

١- ئەگەر كۆمپانياكانی هاوردەكردنی ئۆتۆمبيل بەپێچەوانەی رێنماييەكانی ئۆتۆمبێل هاوردە بكەن و بهێننە ناو هەرێمی كوردستان ئەوا پێبژاردنيان پێ دەكرێت بە بڕی (١٠.٠٠٠.٠٠٠) دە مليۆن دينار بۆ هەر ئۆتۆمبێلێك.

٢- ئەو بڕە پێبژاردانەی بڕگەی (١)ی سەرەوە دەخرێنە سەر حسابی پەرەپێدانی هاتووچۆی پارێزگاكان.

سێیەم:

ئەو ئۆتۆمبێلانەی كە بەپێچەوانەی مەرجەكانی ئەم رێنماييە هاوردەكراون لە لايەن بەرێوەبەرايەتيەكانی هاتووچۆ لە هەرێم دەستی بەسەردا دەگيرێت و دەگەرێندرێتەوە بۆ ئەو دەروازەی كە لێی هاوردەكراوە لەسەر ئەركی كۆمپانيا يان لايەنی هاوردەكەر.

ماددەی (١٢) :

هەر ئەفسەرێك يان كارمەندێكی هاتووچۆ يان پۆليس يان فەرمانبەری شارستانی كە تايبەتمەندن بە پشكنين و تۆماركردنی ئۆتۆمبێل كەمتەرخەمی بنوێنێت يان چاوپووشی بكات لە جێبەجێ كردنی برگەكانی ئەم رێنماييە ئەوا بەپێی ياسای سزادانی هێزەكانی ئاسايشی ناوخۆ ژمارە (١٤)ی ساڵی ٢٠٠٨ و ياسای بەرزەفتی فەرمانبەرانی دەوڵەت ژمارە (١٤)ی ساڵی ١٩٩١ و ياسا بەركارەكان لە هەرێم لە لايەن وەزارەتی تايبەتمەندەوە رێكاری ياسايی بەرامبەر دەگيرێتەبەر.

ئەحكامە كوتاييەكان

ماددەی (١٣) :

١- ئەم رێنماييە لە رۆژی دەرچوونی جێبەجێ دەكرێت و ئەو ئۆتۆمبێلانە دەگرێتەوە كە لە دوای ٢٠٢٠/١/١ هاوردەی ناو هەرێم كراون لە رێگای دەروازە سنوورييەكانی هەرێمی كوردستان

٢- كار بە هيچ رێنمايی و بەيانێك و نوسراوێك ناكرێت دوای دەرچوونی ئەم رێنماييە.

رێبەر احمد

وەزيری ناوخۆ